

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 7 februari 2006

Mål nr

Ö 4819-04

KLAGANDE

SP

Ombud: Advokat NR

MOTPARTER

1. PE

2. UK

3. BO

4. RS

5. Domstolsverket

SAKEN

Tillstånd till prövning i hovrätt av mål om skadestånd m.m.

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Övre Norrlands beslut den 29 oktober 2004 i mål T 346-04

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut att inte meddela prövnings-tillstånd i de delar SPs överklagande avser skadeståndsskyldighet i förhållande till UK och BO samt återförvisar målet i dessa delar till hovrätten.

Högsta domstolen meddelar tillstånd till prövning i hovrätten av mål mellan å ena sidan SP och å andra sidan RS och PE.

Högsta domstolen beviljar SP rättshjälp i angelägenheten rörande skadestånd. Den procentsats efter vilken SP skall betala rättshjälpsavgift bestäms till två procent. Till rättshjälpsbiträde förordnas advokaten NR.

För det biträde NR lämnat SP i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till tretusenåttahundratrettio (3.833) kr för arbete. Av beloppet utgör 767 kr mervärdesskatt.

Frågan om kostnaden för rättshjälp i Högsta domstolen prövas av hovrätten i samband med målet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

SP har yrkat att Högsta domstolen meddelar tillstånd till målets prövning i hovrätten och beviljar honom rättshjälp.

RS, UK och BO har yrkat att Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

Domstolsverket har, för det fall Högsta domstolen kommer fram till att målet skall prövas i sak i hovrätten, medgivit att SP beviljas rättshjälp.

SKÄL

Om tingsrätten i en dom i brottmål även prövat enskilt anspråk mot den tilltalade gäller i fråga om prövningstillstånd i den delen, såvitt nu är av intresse, enligt 49 kap. 13 § andra stycket rättegångsbalken bestämmelserna i 12 § samma kapitel. Av 12 § första stycket framgår att prövningstillstånd krävs för att hovrätten skall pröva tingsrättens dom eller beslut i mål där det värde som sägs i 1 kap. 3 d § tredje stycket rättegångsbalken uppenbart inte överstiger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

UKs och BOs yrkanden avser skadestånd i anledning av de brott som upptagits i åtalspunkt 5. I anslutning till den åtalspunkten yrkade vid tingsrätten dessa båda och deras två barn skadestånd med belopp som sammantagna översteg då gällande prisbasbelopp. När en målsägande har riktat flera skadeståndsanspråk mot en tilltalad i anledning av olika brott och de enskilda anspråken har prövats av tingsrätten i brottmålet, är det kumulerade värdet av vad som yrkats vid tingsrätten avgörande för om prövningstillstånd krävs i hovrätten (jfr t.ex. NJA 1996 s. 393 och 1995 s. 558). Samma princip bör gälla när flera målsägande har fört talan om skadestånd på väsentligen samma grund, och detta även i det fallet att ett överklagande avser endast ett eller några av flera kumulerade mål (jfr Fitger, Rättegångsbalken s. 49:43). Prövningstillstånd har således inte krävts i hovrätten när det gäller SPs överklagande avseende skadeståndsskyldighet i förhållande till UK och BO. Hovrättens beslut att inte meddela prövnings-

tillstånd i dessa delar skall därför undanröjas och målet i de delarna återförvisas till hovrätten.

RSs och PEs skadeståndsyrkanden uppgick vid tiden för yrkandena vart för sig inte till då gällande prisbasbelopp. RS och PE har framställt sina yrkanden i anledning av sinsemellan olika gärningar och andra gärningar än dem UKs och BOs skadeståndsanspråk grundas på, varför de skilda yrkandena inte kan sägas stödja sig på väsentligen samma grund. Vid sådant förhållande skulle det föra för långt att räkna samman alla de yrkade beloppen (jfr NJA 1997 s. 793). Därav följer att det har krävts tillstånd för hovrättens prövning av SPs överklagande såvitt avser skadeståndsskyldighet i förhållande till RS och PE.

Frågan är då om det finns skäl att bevilja sådant tillstånd. Grunden för detta kan i så fall vara att anledning förekommer till ändring i det slut tingsrätten kommit till (49 kap. 14 § 2 rättegångsbalken). Det är tillräckligt att det framstår som tveksamt om tingsrättens avgörande är rätt i sak (jfr t.ex. NJA 2002 s. 133 och NJA 1997 s. 520).

Grunden för SPs ändringsyrkanden i hovrätten är att han har begått de skadegrundande handlingarna under inflytande av en allvarlig psykisk störning och att det är oskäligt att ålägga honom skadeståndsskyldighet, i vart fall fullt ut (2 kap. 5 § skadeståndslagen). Tingsrätten har funnit att det förhållandet att SP handlat under inflytande av en allvarlig psykisk störning inte bör påverka hans skyldighet att utge skadestånd till målsägandena. Med ovan angivet villkor för ändringsdispens får det i förevarande fall anses finnas ett visst utrymme för tvekan beträffande denna utgång. Härtill kommer att det inte kan uteslutas att hovrätten vid sin prövning av SPs

överklagande i förhållande till UK och BO kommer till ett annat slut än vad tingsrätten gjort. Tillstånd till målets prövning i hovrätten bör därför meddelas beträffande överklagandet i förhållande till RS och PE.

SPs ändringsyrkande beträffande rättshjälp skall bifallas med hänsyn till Domstolsverkets medgivande och då det inte föreligger alldeles särskilda skäl att frångå detta (se t.ex. NJA 1994 s. 696).

Eftersom brottmålet slutligt avgjorts av tingsrätten, saknas anledning att fastställa förordnandet att sekretessen enligt 7 kap. 22 § sekretesslagen (1980:100) skall bestå.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Regner, Håstad, Lindeblad
(referent) och Nyström
Föredragande revisionssekreterare: Delin